

Asia: VN/35254/2025

Luonnos ohjeeksi riskinarviointiin ja viranomaistoimintaan tapauskohtaisessa EEJ-menettelyssä (RASTERI)

Luku 1 Johdanto

Yleiskommentit lukuun 1

Kiitämme mahdollisuudesta lausua ohjelunnonksen sisältöön.

Kannatamme ohjeen tavoitetta sujuvoittaa tapauskohtaista EEJ päätöksentekoa ja parantaa ennakoitavuutta. Ohjeeseen olisi kuitenkin hyödyllistä lisätä jo johdantoon selkeä tulkintarajaus ohjeen normiasemasta: kyse on menettelyä ja arviointiperiaatteita tukevasta ohjeesta, ei sääntelyä kiristävästä normista. Tämä vähentäisi riskiä, että ohjeen soveltamisesta muodostuu käytännössä EU tasoa tiukempi tulkintakehys tai menettelyllinen este materiaalien hyödyntämiselle. Ohjeen tulee tukea menettelyä jätteen luokittelun päättymiselle ja edistää kiertotaloutta eikä kiristää sääntelyä ja luoda kokonaisvaltaisia kieltoja käytäntöjen kautta.

Vesihuollon toimivuuden varmistamisen näkökulmasta on tärkeää, että ohjeessa tehdään näkyväksi talousveden hankinnan ja pohjavesialueiden erityinen herkkyys: kun käyttöä ei EEJ-statuksen jälkeen tyypillisesti voida tehokkaasti rajata, riskinarvioinnin oletusten ja seulonnan tulee kattaa myös pohjaveden ja talousveden suojelu selkeästi ja johdonmukaisesti (mm. käsitteellisessä mallissa ja vertailuarvojen valinnassa).

Luku 2 Toimivalta- ja rajapintakysymykset

Yleiskommentit lukuun 2

Luku 2 kuvaa hyvin EU tason, kansallisen asetustason ja tapauskohtaisen päätöksenteon roolit. Ehdotamme täsmennystä, joka korostaa yhdenmukaisuutta ja sisämarkkinalähtökohtaa: tapauskohtaisen EEJ menettelyn tulee nojata jätedirektiivin arviointiperusteisiin ja välttää kansallista "ylikiristymistä" ohjetulkinnan kautta.

Lisäksi on tärkeää tuoda esiin käytännön päätöksenteon kannalta, että tapauskohtainen EEJ päätös kohdistuu aina aiottuun käyttötarkoitukseen, ja että käyttötarkoitusten määrittelyssä tulee välttää epäsuoria, menettelyllä syntyviä käyttörajoituksia silloin, kun rajoitukset kuuluisivat säädösten ja vaikutusarvioinnin piiriin. Tämä tukee oikeusvarmuutta ja estää tilanteita, joissa menettely käytännössä ohjaa pois kiertotalousratkaisusta.

Kommentit alalukuun 2.1 EU-säätely

-

Kommentit alalukuun 2.2 Kansalliset asetukset

-

Kommentit alalukuun 2.3 Tapauskohtainen säätely

-

Luku 3 Toimivalta- ja rajapintakysymykset

Yleiskommentit lukuun 3

-

Kommentit alalukuun 3.1 Johdanto

-

Kommentit alalukuun 3.2 Säätelyrajapinnat ja viranomaisen roolit

-

Kommentit alalukuun 3.3 Rajapinnat käytännössä

-

Luku 4 Riskinarviointi tapauskohtaisessa EEJ-päätöksenteossa

Yleiskommentit lukuun 4

Kannattamme vaiheittaista riskinarviointiprosessia sekä käyttömuotoluokittelun hyödyntämistä (riskien kohdentaminen olennaisiin tekijöihin).

Pidämme kuitenkin tärkeänä lisätä lukuun 4 linjaus siitä, että ohjeen soveltaminen ei saa johtaa siihen, että riskinarvioinnin kehikkoa käytetään tosiasiallisena kielto- tai markkinarajoitusmekanismina, vaan ensisijainen tavoite on riskien tunnistaminen ja hallinta niin, että turvalliset kiertotalousratkaisut ovat mahdollisia.

Kommentit alalukuun 4.1 Johdanto

-

Kommentit alalukuun 4.2 Riskinarviointiprosessi

-

Kommentit alalukuun 4.3 Riskien tunnistaminen ja määrittäminen

Kun käyttöskenaario sijoittuu pohjavesialueelle, pohjaveden muodostumisalueelle tai vedenhankinnan kannalta merkittävään kohteeseen (ml. vedenottamoiden valuma-/muodostumisalueet), riskinarvioinnissa on aina tarkasteltava erikseen talousveden suojelua: päästö/liuenta, kulkeutuvuus, pitkäaikaisvaikutus ja seurannan tarve.

Kommentit alalukuun 4.4 Tapauskohtainen riskinarviointi

-

Kommentit alalukuun 4.5 Laadunvarmistus ja laadunvarmistusjärjestelmä

-

Luku 5 Tapausesimerkit

Yleiskommentit lukuun 5

Tapausesimerkit konkretisoivat ohjeen soveltamista hyvin. Toivomme kuitenkin, että esimerkkien yhteyteen lisättäisiin tarkennus huomioista sovellettavuudesta, joka sisältäisi seuraavat asiat:

- esimerkit ovat suuntaa-antavia eivätkä aseta materiaalikohtaisia yleiskieltoja tai -hyväksyntöjä;
- erityisesti ympäristöön sijoitettavissa käyttötavoissa (luokat 1–3) korostuu riskiperusteinen tarkastelu, mutta tämä ei tarkoita automaattista poissulkemista, vaan tarpeen mukaan tarkentuvaa arviointia ja riskinhallintaa;
- lannoitevalmisteisiin liittyvissä esimerkeissä olisi hyödyllistä muistuttaa selkeästi tuotevalvonnan ja EEJ päätöksen työnjaosta (Ruokavirasto/markkinavalvonta vs. EEJ kriteerit ja ympäristöriskit), jotta lukija ei tulkitse esimerkkejä sääntelylinjauksiksi.

Kommentit alalukuun 5.1 Kemikaalijätteet ja niiden seokset

-

Kommentit alalukuun 5.2 Maanvaraisesti sijoitettava jäteperäinen materiaali

-

Lindell Paula
Suomen Vesilaitosyhdistys ry